

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy óra . . . 25 K Félévre . . . 150 K
 Negyedévre . . . 75 K Egész évre . . . 300 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 1 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr. Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

Ok és okozat

Meg kell állapítanunk, hogy a fővárosban legutóbb lezajlott események távolról sem alkalmasak arra, hogy a külföld előtt jó színben tüntessék fel a romjaiból felemelkedő új Magyarországot. Az az erély és jó akarat azonban, amellyel a kormány a forradalmi elemek megfékezéséhez és elnémitéséhez fogott, sokban elensúlyozza az excessusok nyomán támadt országos nyugtalanságot és külföldi rossz véleményt. Az intézkedések és azok fejleményei elszánt és komoly szándékról tesznek tanubizonyságot és arra engednek következtetni, hogy a kormánynak nemcsak készsége, hanem hatalma és ereje is van az ország rendjének és nyugalma-
 nak helyreállításához és biztosításához.

Az elfogulatlan birálónak azonban azt is meg kell állapítania, hogy ezek a mindenképen elítélendő és szerfőlött sajnálatos események voltaképpen csak okozatát alkotják annak a mélyenfekvő és látzatra fel sem ismerhető oknak, amelyre már a miniszterelnök is rámutatott: a gazdasági viszonylatok eltolódásának. Amig ugyanis a nemzeti gondolathoz és hazafini érzéshez hű és következetes menekültek, a nemzet legjobb fiai baromnak készített, hitvány vasúti vagonokban nyomorognak és dideregnek, addig a keresztyén magyarság bőrén meggazdagodott zsidók 6—7—8 szobás gőzfűtéses kéjlakásokban orgiáznak. Amig a magyar tisztviselők és munkások nem találnak munkaalkalmat, amelynek révén lelkiismeretes és becsületes munkával betéví falatot szerezzenek, addig a nemzet parazitái, a Galiciából ideözönlött piócák aljas üzleteik révén vígan füttyörészve halmozzák egymásra a számolatlan milliókat. Ezek a körülmények adják az okot a lezajlott okozathoz.

És ha oktalanság volna azt hinni, hogy az ügyes kezű operatőr a daganat lemetzésével annak kórokat is megszüntette, azaz a daganatot okozó betegséget magát is kiirtotta s a beteget kigyógyította, éppen olyan esztelen önámítás lenne arra gondolni, hogy a kormány a rendező ki-
 lobbanások elfojtásával és lehetetlenné tételével azok mélyenfekvő okait is megszüntette. Sőt, hajlandóbbak vagyunk azt hinni, hogy csak jobban elmérgesítette a helyzetet, amely komoly és gyökeres megjavulásra csak akkor számíthat, ha az okozatok okai is megszűnnek létezni.

Amig Csonkamagyarországon egyetlen egy vagonlakó, menekült igaz magyar lesz, amig a galíciai söpredékből csak egy szál is fertőzi és miazmával telíti a levegőt vagy — mondjuk ki nyíltan — amig a zsidókérdést közmegegyezésre és közmegegyezésre véglegesen nem rendezik,

addig hiába való a kormány minden igyekezete, —

Weiss Konrád lemond?

Budapest, nov. 12. Weiss Konrád nemzetgyűlési képviselő a legutóbbi események következtében bejelentette, hogy az Ébredő Magyarok Egyesületének alelnöki tisztéről lemond.

Kisorsolják a ratifikálást megszavazó képviselőket

Változás a kormányban ?

A nemzetgyűlés mai ülése

Budapest, nov. 12. (N. St. t. j.) A nemzetgyűlés mai ülését 11 órakor nyitotta meg Rukovszky István elnök. Folytatták a földbirtokreform tárgyalását. A részletes tárgyalás során *Diódy Győző, Cserty József, Nagy Pál, Gaál Gaszton, Rubinek Gyula és Prohászka Ottokár* ajánlottak lényegtelen módosításokat, melyeket részben elfogadtak, részben elvetettek. A javaslatot még a mai nap folyamán le fogják részleteiben tárgyalni. A szünet alatt a folyosón ívet köröztek, amelyben képviselők kéri a nemzetgyűlést, hogy *sorsolja ki azt a 60 képviselőt, akinek meg kell szavazni a ratifikáláshoz szóló törvényjavaslatot*

A Ház folvosóján nagy derűtséggel tárgyalták az EME iratai kötött talált kész miniszteri listát, amelyen az Ébredő Magyarok Egyesületének miniszterelnökéül *Wolf Károly* van megnevezve. A kabinet igazságügyi minisztere dr. *Herkély Tibor* lett volna.

A mai nap folyamán a kormányzó pártból kilépnek: *Pallavicini György, Huszár Elemér, és Czettler Jenő* a békeszerződés ratifikálása miatt. Még több kilépés is várható. A ratifikáció és a földbirtok reform tárgyalása után a kormány rekonstrukciójára kerül a sor. A miniszterelnök *Teleky* vagy *Bethlen István*, esetleg *Rubinek Gyula* lesz.

Héjjas Iván nyilatkozik

Budapest, nov. 12. (N. St. t. j.) A „Virtus” munkatársának Héjjas Iván a következőket mondotta:

— Engem két cél vezet. Először Magyarország határainak visszaszerzése, másodsor a keresztyén Magyarország megszilárdítása. Ettől engem senki és semmi el nem tántoríthat, mert egész testem és lelkem csak ezért él. Ami azt a sajnálatos esetet illeti: a rendőrgyilkosságról csak másnap értesültem. A tetteseknek méltó büntetésben kell részesülni. Ki kell jelentenem, hogy barátaimmal együtt négyen vagyunk. Örülök s rajta vagyok, hogy a rendőrség teljesen lefolytassa a vizsgálatot s a gazemberek bűnhődjenek. Jöjjön világszerte mindenre, hadd tudja meg a közvélemény, ki kvoltak a bűnösök, s kinek kellett pénz.

A nemzeti kisebbségek védelme

Budapest, nov. 12. A nagykövetség tanácsa tegnap jegyzékben értesítette a magyar kormányt, hogy a Magyarországgal szomszédos államok kormányainál megfelelő lépéseket tett a nemzetiségi kisebbségek jogainak tiszteletben tartása végett. Erre vonatkozólag a miniszterelnök kijelentette, hogy ő csak az eredményeknek fog hinni, hogy ha majd ezt látja, hogy a menekült vonatok nem jönnek és végre tényleg rend lesz ebben a kérdésben.

Megvizsgálják az Ébredők egyesületét

Budapest, nov. 12. (N. St. t. j.) *Szmrecsnyi György*, nemzetgyűlési képviselő interpellálni fog a nemzetgyűlésen az Ébredő Magyarok Egyesülete működésének felfüggesztése tárgyában. Az Ébredő Magyarok Egyesülete ellen a belügyminiszter, a rendőrség, városparancsnok s a székesfőváros kiküldöttjeiből álló bizottság folytatja le a vizsgálatot. A vizsgálat előreláthatólag hetekig el fog tartani, hogy az egyesület működésének minden részét megállapítsák.

Csak magunkban bizzunk!

Bécs nov. 12. (Nemzeti tel. jel.) Milanói táviratok szerint Giolitti olasz miniszterelnök közölte a kamarával, hogy az antant hatalmak a magyar kormánynak ultimátumot adtak át, melyben a trianoni békeszerződésnek november hó tizenötig való ratifikációját követelik. — Giolitti hozzáfűzte a bejelentéshez, hogy a budapesti kormány a nyugati hatalmak egyikének barátságába vetett bizalmában tulzott reménykedéseknek engedte át magát.

A ratifikálás időpontja

Budapest, nov. 12. (N. St. t. j.) A kormány ma délben tárgyalásokat kezdett az ellenzékkel a ratifikálás ügyében. Pártközi értekezletet tartanak a Friedrich-párt és a demokraták bevonásával. Lehet, hogy már a szombati ülésen tárgyalják a ratifikációról szóló javaslatot, de nem lehetetlen, hogy csak a hétfői ülésen kerül a Ház elé.

A határmegállapító és jóvátételi bizottságok érkezése

Budapest, november 14. (N. St. t. j.) A határmegállapító bizottság kérdését a nagyhatalmak elintézték s kijelölték azokat a személyeket is, akik ennek a bizottságnak tagjai lesznek. A határmegállapító bizottság a béke ratifikálása után néhány nap múlva Budapestre érkezik s vele jön az antant jóvátételi bizottsága is, amely

azonnal munkába lép. Budapestre már is megkeresés érkezett az elszállásolás dolgában.

A jóvátételi bizottság kezében lesz Magyarország sorsa. A bizottságban Amerika, Anglia, Franciaország, Olaszország, Görögország, Románia, Szerbia, Csehszlovákia és Lengyelország küld tagokat.

Németország kül- és belpolitikai helyzete

A német birodalmi gyűlés nemrégiben újból összeült, s kezdetét vette Berlinben a politikai élet őszi és téli évadja. A nyári záró ülés óta semmit sem változott Németország helyzete, sem jobbra, sem balra, de ma is olyan, hogy eredmény gyanánt lehet elkönyvelni a nem rosszabbodást. A bécsi *Neue Freie Presse* hosszabb cikkben foglalkozik a birodalmi gyűlés összeülése alkalmából Németország helyzetével, s a következőket mondja:

— Figyelemreméltó Németországnak úgy kül-, mint belpolitikai helyzete. A külpolitikában nagy veszélyt jelentenek a francia követelések. A francia katonapárt és a vele szövetséget politikuskok szakadatlanul dolgoznak tervük megvalósításán, ami nem egyéb, mint Németország összeroppantása és megsemmisítése, miután azt a versaillesi békekongresszuson nem eléggé sikerült végrehajtaniok. A halás csapást Németországra a Ruhr-vidék megszállásával szándékoznak mérni. S ha a franciák ráteszik kezüket erre a legértékesebb német szénmedencére, akkor valóban rajtuk fog állni, hogy Németország miképpen éljen tovább. A német ipar szénszüksége fölött Franciaország fog disponálni és természetesen úgy fog disponálni, ahogy az politikájának legjobban megfelel: elhídegti a német északot a déltől és nyugattól, s ezáltal Németország egységét bontja meg. A dél és nyugat előnyben részesítése által pedig az észak hátrányára való szénelosztás útján a bomlást betetőzi. S ha a Ruhr-vidék elvesztéséhez Felső-Szilézia elvesztése is hozzájárul, minthogy ott a népszavazás eredménye nagyon bizonytalan, akkor az előbb még szépen olyan gazdag Németország majdnem teljesen szén nélküli ország lesz és végzete meg lesz pecsételve. Németország jövő felvirágzása tehát merőben attól függ, hogy Franciaország birtokába veszi-e a Ruhr-vidéket, vagy sem? Akik a francia közvélemény hangulatát ismerik, azt mondják, hogy a francia nép többsége mit sem tud a Ruhr-vidék megszállásáról, mit sem tud arról, hogy Franciaország oly óriási hadikárpótlást követel, és az erőszak politikát, melynek kevés híve van Franciaországban, elutasítja magától. De a háború nem egyszer megtanított bennünket arra, hogy egy elszánt kisebbség a politikában nem egyszer tudja érvényesíteni akarátát a többséggel szemben. A végleges állásfoglalás tehát a Ruhr-kérdésben attól fog függni a franciák részéről, hogy az antánt többi államai, különösen Anglia, mit fognak ahhoz szólni. Annyi bizonyos, hogy Anglia kevés hajlandóságot mutat arra, hogy a francia erőszak és megsemmisítési politikát Németország ellenében támogassa, de eddig az angol államférfiak nem ritkán az utolsó pillanatban állottak a francia erőszakoskodások pártjára és kezelték úgy Németországot, mint egy rekompenciós tárgyat. Csak abban lehet bizakodni, hogy Anglia a Ruhrvidék kérdésében nem fog ismét rekompenciós politikát üzeni és hogy az angol államférfiak idejekorán belátják, milyen óriási tulsúlyra tenne szert Európában Franciaország, ha a legnagyobb német szénmedencéket kézre kerítené, s mily nagyon érdekük az angoloknak is, hogy Franciaország ily gazdasági hegemoniáját a kontinensen megakadályozzák. Egyébként azonban az sem felelhet meg az angol politikának, amely megakadályozta Franciaország fegyveres letörését Németország által, hogy most a hatalmak egyensúlyát Franciaország zavarja meg úgy, hogy a német szénrészletek elrablása folytán Európa ura és parancsolója legyen.

— Németország maga semmit sem tehet, hogy a Ruhrvidék kérdésében öt összeomlással fenyegető határozatot megsemmisítse. Németország csak egyetlen egyet tehetne, azt tudniillik, hogy minden erejét összeszedje arra, miszerint ne engedjen ürügyet Franciaországnak terve beváltására. Mert az is megtörténhetik. Ha ugyanis Németország megfeszíti minden erejét arra, hogy kötelezettségeinek eleget tegyen és különösen ha a spaai értekezlet által rákényszerített szénmennyiséget leszállítja. És mialatt a német ipar keserűen szenved a szénhiány miatt, s egyik magas kemencét a másik után kell kioltatni, mialatt a szén ára mind el-

viselhetetlenebb lesz Németország házi szükségletében és a német városokban már csak a leggazdagabb családok lakasait lehet fűteni, Franciaországnak olyan szénfölöslege lesz, amellyel ő mint szénárusító tud a világcson fellepni és a német szén eladása folytán sok milliós nyereséget fog zsebre venni. De a spaai szénmennyiséget csak úgy fogja tudni szállítani Németország, ha Felső-Szilézia fölött tovább is rendelkezhetik. Ha elveszti azt, nem lesz képes szén adni, s akkor Franciaországnak meg lesz a jogcime arra, hogy a Ruhrvidéket megszállja.

— Ami Németország belső helyzetét illeti, jobbról is, balról is olyan veszedelmek vannak, amelyek a német köztársaság életét fenyegetik. A jobboldali veszedelem e pillanatban nem látható világosan, de azt semmiesetre sem lehet mondani, hogy elaludt volna. Sőt bizonyára nagyon is kézenfekvő és senkisé tudhatja, hogy az utóbbi hónapokban nem nő-e nagyobbra? A jobboldali pártok tovább folytatják az egész országban agitációjukat és az általános elégedetlenség, a gazdasági szükség-helyzet, a félelmetes adóprós, a munkakörökön kívül folyton növekvő ellenszenv a szociálisták ellenében, s a bolsevizmustól való félelem mind segítségére vannak. A német népnek ma köztársasági és demokratikus intézményei vannak, de nagyon kétséges, hogy valóban köztársasági és demokratikus érzelmű-e?

— A jobboldali pártok legerősebb pozíciói jelenleg keleten vannak, főleg Bajorországban, ahol a müncheni tanácsköztársaság törekvései heves reakciós érzelmeket váltottak ki, s ahol a jelenlegi polgári kormány erősen tartja kezében a hatalmat.

— A legszélsőbb baloldali helyzetében az utóbbi időkben nagyon élénk fordulat következett be. Az erőszakos kavargásban, mely az országon átsöpört, Halleban pártgyűlést tartottak a független szociálisták. Az eredmény a párt felbomlása lett. — A mérsékelték és a kommunisták elkülönültek és az utóbbiak a moszkvai III. internacionáléhoz csatlakoztak,

az előbbieket pedig visszatértak a többségi szociálistákhoz. Ilyképen a baloldali pártgyűlés a német szociáldemokráciát három részre szakította: a többségi szociálistákra, a függetlenekre, akiknek balszárnya a kommunistákkal egyesült. Bizonyos, hogy ez a szakadás a párt erejét nem erősítette. A szocializmus, mely az utóbbi választások után átvehette volna a kormányt, ha együtt maradt volna, ma kormány képtelen. A mérsékelték félreadják is azt mélyen de a polgárságban nincs hajlandóság a panasz respektálására.

— A többségi szociálisták elévülhetetlen érdemeket szereztek mégis az által, hogy a spartacusok ellenes fellépéssel Németországot Oroszországtól megmentették. Máskülönben azonban a szociálista kormányzásnak eredményei nagyon kétes természetűek. Kétes, vajjon Németország szerencsétlen helyzetében nem újabb szerencsétlen helyzetében nem újabb szerencsétlenséget jelent-e a polgárság és a töke ellen folytatott küzdelem? ... A német nép nem hajlik a bolsevizmusra, bizonyoság rá az, hogy eddig nem tudták feléje sodorni. Még Sinowjev halálai beszéde sem tudta felfogásában megingatni és elborzodva hallgatta a mensevik Martov szavait az orosz tanácsparadicsom leírhatatlan nyomoráról és véres erőszakoskodásairól, amelyekkel néhány fanatikus vezérkolompós a német népet is szerencsétlenné akarja. Remélni lehet, hogy a német nép nagy tömegei nem fogják ezeket a vezéreket követni és hogy helyesen állapította meg dr. Simons külügyminiszter a halálai gyűlés napján a parlamentben: a bolsevizmusnak etnographiai határai vannak és azokat keletről Németország mellett húzták meg.

Nyomozás a Britannia lakói ellen

Budapest, nov. 12. (Nemzeti tel. jel.) A főkapitányság erőlyesen folytatja a nyomozást a Britannia lakói ellen. Tegnap újabb panaszok és feljelentések érkeztek a Britannia lakói ellen. A rendőrség ma délben vagy este befejezi a nyomozást s az előállítottakat átkísérték a kir. ügyészséghez.

A „Cupringer“-nél A debreceni cselédviszonyokról

A cseléd mizéria, mint ismeretes és tudvalevő, kronikus nyavalyánk. Alig akad manapság cseléd és ha akad is, borzasztó béreket kér, amelynek ellenében alig-alig nyújt valami megfelelőt.

Felkerestük a cselédszerző intézeteket és informáltuk magunkat a debreceni cselédviszonyokról és azokról alább számolunk be:

Elsőnek a *Sinay*-féle intézetbe mentünk, hol a mindig mosolyó *Kis* néni fogadott. Elmondta neki, hogy mi járásban vagyunk és megkérdeztük, hogy milyenek a cselédviszonyok. — A viszonyok, szót *Kis* néni, bizony nem a legrosszabbak. Most például nem lehet azonnal cselédet kapni; ahhoz, hogy az ember megfelelő ügyes lányt kapjon, néhány napi várakozás kell. Vannak olyan cselédek, akik nagy igényűek és vannak, nagyon kevesen, szerény cselédek is. Azért kerül cseléd, ha akar az ember. Érdeklődtünk a cselédfizetések felől is. Elszőnyítők számok. Még nem is régen tűrhető béreket kértek a cselédek, de ma már ugyancsak meg kell fizetni őket.

Egy táblázatot állítottunk össze: 1915-ben egy ügyes minden havi fizetése 20 korona volt, ma 200 korona; egy szobalány 1915-ben 30 koronáért legyeskedett, ma 200 és 300 koronát kér, míg 1915-ben a szakácsné 60—100 koronáért egész tűrhető levest főzött, addig ma 400—500 koronáért sületlen tésztát ad fel urnöje asztalára. Megjegyezte még *Kis* néni, hogy faluról nem igen jönnek be szolgálni. Most egy szakácsné ugrott be nagy hetykén, helyért jött, mi pedig nem akartuk zavarni tovább *Kis* néni, köszöntünk és mentünk *Schwarz* urhoz, a konyha-tündérek Hal-közi liferánsához, hol megjegyezte a tulajdonos, hogy bizony „g enge a forgalom.“ Minden más,

mint régen. A leszerelés, ugymond, érezhető már most. Tegnap például egész gyűlés volt *Schwarz* ur előtt cselédekből, akik panaszolták, hogy a *Sandri*, a *Pista* leszerelt, most aztán mennek ők is haza falujukba, hol már a bor megforrt és meg lesz a lakzi. Ezután *Klein* ur Dégenfeld-téri cselédszerzőhöz nyitottunk be. Kezdetben a népszerű „*Klány* ur“ idegenkedett tőlünk, de később megereedt beszéde. Elmondta, hogy: „Nálam csak tisztességes lányokat lehet kapni, akinek szeretője van, azt el nem állítom. Az intézetekben nem igen van cseléd, mert a Széchenyi-utca végén ugynevezett lányvásár van minden 1-én és 15-e körül, hol elállanak cselédszerzők nélkül is és legtöbbször a jó cselédeket onnan viszik el falura. tanyára. Azonkívül a házmesterek is foglalkoznak cselédszerzéssel és ezért aztán nem igen van nagy választék az intézetekben cselédek dolgában. Ha akad is cseléd, igen nagy fizetést kér, melyet legtöbb felfecsérel mozira, nyalánságokra és a bakájának adja a többit. Látszik ez a ledérség abból is, hogy a legtöbb cselédnek igen csekély a holmija. Ruhát nem igen vásárol egy se, inkább elmozizza a nagy fizetését.“ Megköszöntük a szives felvilágosításokat és ott hagytuk *Klein* urat, aki az irodája előszobájában még megjegyezte, hogy „nem igen akarnak a cselédek dolgozni, legtöbb csak könnyű munkára akar elállni, emelett nem!“ Mi pedig ezután *Gömöri* Király-utcai és *Turai* Miklós-utcai cseléd-szerzőkhöz mentünk, hol ugyanolyan viszonyokat tapasztaltunk, mint az előbbieknél. Elgondolkoztunk, hogy vajjon mikor lesz megint igazában cseléd, derék cseléd, mert a cselédek manapság (tisztet a kevés kivételnek) nem egyebek, mint pénzen szerződött ellenségei gazdáinknak.

HIREK

A kommunista

asszony, a kalapot viselő parasztnemecske, aki a vörös világban teleszájjal üvöltött halált és pusztulást mindenre, ami az állam alapját képezi: magántulajdonra, családra, vallásra, egyházra stb — ájultan rogyott össze és Istenet hívta segítségül, amikor a bírói ítéletet felolvasták előtte... A szánalomra méltó teremtesnek csak akkor giult világosság a fejében, amikor a büntetés nagyságából bűnének nagyságára következtetett, csak akkor látta, mily nagyot vétkezett, mikor a bíró komoly szavát és intelmét hallotta. És elfelejtett mindent amit a Népszavából olvasott, elfelejtette az agitátorok értelem zavaró frázisait és világboldogító tanításait szeme előtt megjelent az igazság, s a lelke megtért ahhoz, akit ravasz és fondorkodó mestereinek hazug amitása folyton annyiszor megcsodált kipunyolt és megcsufolt: az Istenhez... A nadudvari „elvtársnő” esete okulásul szolgálhat azoknak, akik azt hiszik, hogy puffogó jelszavakkal elaltathatják lelkiismeretüket

Vasárnapi Istentiszteletek

Vasárnapi istentiszteletek sorrendje a református templomokban: Nagytemplomban délelőtt 9 órakor predikál dr Révész Imre lelkész, délután 2 órakor kátét magyaráz Konrád Zoltán h. lelkész. Kistemplomban: délelőtt 9 órakor predikál dr Veress István tanítóképző-intézeti igazgató, délelőtt 11 órakor Konrád Zoltán h. lelkész, délután 2 órakor kátét magyaráz Marton Sándor s. lelkész. Kossuth-utcai templomban: délelőtt 9 órakor predikál dr Ferenczy Gyula egyetemi tanár, délután 2 órakor kátét magyaráz Mezei Béla s. lelkész. Árpád-téri templomban: délelőtt 9 órakor predikál Szele György lelkész, délután 2 órakor kátét magyaráz Almásy Márton s. lelkész. Ispóty-templomban: délelőtt 9 órakor predikál Gábor András s. lelkész, délután 2 órakor kátét magyaráz Gábor András s. lelkész. Homokkerti imaházban: délelőtt 9 órakor predikál Kovács János vallástani lelkész. Szegényházban: délelőtt 9 órakor predikál Almásy Márton s. lelkész.

Vasárnapi iskolák a szokott helyen és időben. A Konfirmált Leányok Sövetségében délután 3 órakor a sorállók, fél 4 órakor a felnőtt tagok összejövetele. (Egységtér 17. sz.) A róm. káth. templomban vasárnap fél 7, 7, 8, háromnegyed 11 és fél 12 órakor csendes misék. Fél 10 órakor nagymise, utána sz. beszéd. Délután 3 órakor litánia, sz. olvasó, 4 órakor sz. beszéd és a Jézus Szíve Társulat ajtatossága.

Minden gyűlésezést belitott a kormány

A minisztertanács határozata a mai naptól fogva minden politikai gyűlést, egyesületi közgyűlést, körmenetet és felvonulást a további intézkedésig betiltott és utasította a politikai hatóságokat, hogy ilyeneket még karhatalom igénybevételével is akadályozzon meg. A rendelet már megérkezett Debreczen városához és Hajdúvármegyéhez is. Az eddig kiadott engedélyek a rendelet értelmében hatályukat veszítették.

Katonai kinevezés. A kormányzó szárazajtai Incze Kálmán körletparancsnokságnál beosztott alezredest ezredessé nevezte ki.

Jött szón. Csütörtökön 8 vagon szén érkezett a város világítási vállalata részére. A rendes korlátozással volt világítás és vilámlamos forgalom.

Nem kap helyet a népkonyha. A népközlési hivatal megkereste a kollégium igazgatóságát, hogy két helyiséget adjon át a téli hónapokra a népkonyha részére. A kollégium igazgatósága most értesítette a várost, hogy nem tud helyiséget adni. Ez pedig nagy baj, mert a népkonyha mielőbbi megnyitása, tekintettel a nagy nyomorra és a hamar beállott hidegre, felette kívánatos volna.

Városi közgyűlés előtt. A város jog-és pénzügyi bizottsága szombaton délután 4 órakor tart ülést, melyen a jövő héten tartandó közgyűlés előkerülő ügyeket tárgyalja. A tárgyszorozaton szereplő ügyek közül a fontosabbak: a mezőgazdasági kamara felállítása, a gúti vasút építése, a tűzifa árának emelése, a cukortermés biztosítása.

Kovács József volt polgármester meghalt. Pénteken délelőtt 10 órakor hosszas betegeskedés után meghalt Kovács József ügyvéd, aki hosszú időn át élénk szerepet játszott Debreczen közéletében. A függetlenségi párt elnöke és egyházi ügyész, majd tizenkét éven át Debreczen város polgármestere volt. Az ő polgármesterkedése alatt ütközött a város nyakára a szabadkőművesek és rohamléptekben merült el a város az adósságok tengerébe. Bár ő maga takarékoskodó, szinte garaszkodó ember volt, nem tudta megakadályozni a páholygazdalkodást, lévén maga is a Haladás-páholy tagja. A város romlása rendkívül elkésztette és nyugalomba vonulása után teljesen visszavonult minden köztevékenységtől, még a városi közgyűléseken sem jelent meg. A háború alatt szelutés érte és azóta a szobáját sem hagyta el. Az utóbbi időben elméje is elborult és valósággal megváltás volt reá nézve a halál. Temetése vasárnap lesz a Hatvan-utcai 17. sz. a. gyászházban.

A debreceni Bölcsészethallgatók szombaton délután 5 órakor az Aranybika disztermében estélyt rendeznek a következő műsorral: 1. Magyar Nyitány Barna Józseftől, játsza a háziezred zenekara. 2. Prológ, dr Tankó Béla ny. r. egyetemi tanár. 3. Magyar dalokat énekel Bodán Margit, a Csokonai színház művésznője. 4. Faust ábránd, Gounodtól, játsza a háziezred zenekara. 5. Bolero, spanyol tánc. táncolja Chudovszky Irénke egyetemi hallgató. 6. Troubadur egyveleg Verdítől, Magyar ábránd Scharf Károlytól, Kuruc dalok, játsza a háziezred zenekara.

Szünet után: 7. I. Háromszin, Végvárától, II. Nászinduló, Farkas Imrétől, Szavajka Kubanyi György, a Csokonai színház tagja. 8. Palotás és csárdás, táncolják: Farkas Ilona, Klár Mária, Nagy Klára, Papp Magda, Papp Olga, Rauchbauer Jolán, Tóth Sári, Veress Gizella. 9. Egri leány, Arany Jánostól, Szavajka Papp Sándor egyetemi tanárségétől. 10. Busulj, busulj édes hazám, Gróf Andrassy Gyulánétól, éneklő Buró Jolánka urleány. Konferál ifj. Liszt Nándor. Családi páholy 150, I. rendű ülőhely 35, II. rendű ülőhely 25, erkélyülés 20, állóhely 5 korona. Egyetemi hallgatók 50 százalékos kedvezményben részesülnek. Tekintettel a jótékony célra, felülfizetéseket köszönettel fogad és újságilag nyugtáz a rendezőség.

Jegyek a kollegiumi kapusnál kaphatók.

Nyukosz közlemény. Nyugdíjas Katonatisztek Országos Szövetsége (Nyukosz) alapszabályai értelmében rendes tagja lehet minden nyugdíjas katonatiszt (hivatalnok) és katonatiszti (hivatalnok) özvegy vagy árva, rendkívüli tagja pedig lehet minden tényleges állományu, tartalékos, szolgálaton kívüli viszonybeli és népfelkelő tiszt (hivatalnok), valamint ugy a rendes, mint a rendkívüli tagok feleségei. A „Nyukosz” azonkívül felvesz pártfogoltak gyanánt rangosztályba nem sorolt nyugdíjas katonai havidíjasokat, nyugdíjas katonai karmestereket, valamint azok özvegyeit és árvaikat. A tagsági díj özvegyeknél és árvaiknál évi 24 K, a többi rendes és rendkívüli tagoknak évi 48 K. A belépésnél a férfiak ezenkívül 10 K beiratási díjat fizetnek. A pártfogoltak tagsági díjat nem fizetnek, csupán 10 K beiratási díjat. Aki most lép be, tagsági díjat az év hátralévő részére már nem fizet, csupán az 1921. évre. Belépésre lehet jelentkezni Piac-u. 19. sz. 1. em. hétfőn, csütörtökön és szombaton d. e. 8-12 óráig a Nyukosz titkári irodában. Az elnökség.

Gazdasági bizottsági ülés. A város gazdasági bizottsága csütörtökön délután tartott ülésén tárgyalta az 1917. és az 1918. évi városi zárószámadásokat, továbbá a városi vállalatok vagyonmérlegeit és eredményzámláit. A bizottság azokat a felügyelő bizottság módosításával elfogadásra ajánlja. Letárgyalták az erdőtelepítési szabályzatot, melynek alapján az 5000 hold erdőesítési hátralékot pótolni fogják 5-6 év alatt. Egyelőre megmarad az eddigi vákánatos rendszer, azonban az erdőesítési szabályzat lehetővé teszi, hogy a felújított erdőterületeket kine zsarolhassák a telepítést végző vákánatosok. Letárgyalták a kitermelés programját is. Az 5000 holdon vegyesen rövid és hosszú életű fákat fognak ültetni.

Alföldy Károly tánciskolájában az új tanfolyam nov. hó 15-én kezdődik. Beiratások Péterfia-utca 2. szám.

Cigány zenészek figyelmébe. F. hó 15-én, hétfőn délután 3 órakor a városháza tanácstermében az összes Debreczenben tartózkodó cigányzenészek pontosan és saját jól felfogott érdekükből okvetlenül jelenjenek meg. Az összejövetel célja: 1. A „Move” ismertetése és ezzel a cigányzenészek beszerzése. 2. A „Move” keretén belül a hivatásos cigányzenészek szövetségének megalakítása. Megkövetelem minden hazafias érzesű cigányzenésztől, hogy ott legyen. Titkár.

Városi házak árverése. Három városi házat árvereztek pénteken délelőtt a városháza tanácstermében. Csak kettőre akadt árverelő. Gulyás András a Fűvészkert-u. 5 és 7 számú házáért 280.000, Ungerleider Gábor pedig a Wesselenyi-tér 9 és 10 sz. alatti házáért 227.000 koronát ígért. Az előző árverésen 150.000, illetőleg 178.300 koronát ígértek ezen ingatlanokért. A harmadik házra, illetőleg a Hadházi-ut 16 sz. a. 258 négyzetöles telekre, melynek kikiáltási ára 32.000 korona volt, nem akadt árverelő.

Az új faarak. A debreceni faármegállapító bizottság a fa- és szénárakat a következőképp állapította meg: hasábfu vagononként a kereskedő telepen 15.000, ürköbméterenként 750, tehát öle 3000 korona, mázsánként aprítottanul a telepen 160, felapítottan házhozszállítással 190, kiskereskedőnél kilónként 2 korona. Dorongfa vagononként 14.000, ürköbméterenként 660, métermázsánként 140, felapítottan házhozszállítva 170, kiskereskedőnél 180 korona. Botfa vagononként 13.000, ürköbméterje 580, mázsánként 130, felapítottva házhoz vive 145, kilogrammonként kiskereskedőnél 16 korona. Tuskófa mázsánként 150, házhozszállítva 180, kilónként 16 korona. Darabos retorta szén métermázsánként 680 korona. Az új árak e hó 15-én lépnek életbe. Az árak kijátszása vagy meghúsitása 6 hónapig terjedhető elzárással büntetettik.

A tisztikar hangversenye. A helyörség tisztikara a „MOVE” javára december hó elején nagyszabásu zenéileg érdekes hangversenyt fog rendezni. A közreműködők kizárólag katonatisztek és ezek hozzátartozói lesznek, valamint akatonaság zenekara. A tisztikarban levő művészi erők biztosítanak arról, hogy ezen hangverseny városunkzeneiéletének fénypontjává lesz. Hangversenyre már most is nagyarányu az érdeklődés. Tekintettel a hazafias célra, siessen mindenki jegyét biztosítani. A részletesebb értesítés, valamint a jegyek elárúsító helyei a napokban közölve lesznek.

Színészet Egyeken. A központi járás főszolgabirája engedélyt adott Vár di Jenő színigazgatónak, hogy 16 tagu társulatával előadásokat tarthasson Egyeken és Balmazújvároson. A társulat november 12-től 26-ig lesz Egyeken, ahol sikerült 40 bérletet csinálnia, november 26-ától december 27-ig pedig Balmazújvároson fog működni. Jó lenne, ha a műsorát is ellenőriznék, nehogy a „pesti méltelyirodalom” gyöngyeivel rontsák meg a falusi levegőt.

Propaganda előadások. Vasárnap, t. hó 14-én délelőtt 11 órakor a vármegyeház disztermében tartja a Székely Társaság propaganda előadásainak zárómatinéját. A sokat ígérő, gazdag és művészi műsor, melynek tulnyomó részét a nagyhírű Dóczy leánynevelő-intézet tanárúri és növendékei töltik ki, méltó befeczeése lesz a sok tanulságot és szellemi élvezetet nyújtó propaganda előadásoknak: 1. Huber K.: Honfi dal. Fráter Lorándtól, Hoppe R. átiratában: Száz szál gertya, éneklő a Városi Dalegylet. 2. Mult, jelen, jövő, alkalmi költemény, írta: Tóth Árpádné, a ref. leánynevelő-intézet tanárnője. Előadják: mult: Galánffy Zsuzsa, jelen: Varga Ilona, jövő: Mocsáry Anna, Dóczyistak. Papp Kató leánynevelő-intézeti növendékek. 3. A dákó-román elmélet és a „nagyromán” aspirációk címmel előadást tart: Konez Aurélné, a Székely Társaság vál. tagja. 4. Liszt: II. magyar rapszódia, zongorán előadja: Tóth Andrea leánygimn. tanuló. 5. Kozma Andor: A táltos álma című költeményét szavalja: F. Varga Edith t. k. növendék. 6. Elnöki zárászó, tartja: dr Darkó Jenő a Székely Társaság elnöke. 7. Papp-Váry Elemérné: Hiszek egy Istenben című költeményét Tóth Lajos zenetanár átírásában előadja: a Ref. Tanítóképző énekkara. Ezen előadáson Kiss Béla zenekara játszik. Kérjük a tisztelt közönséget, hogy pontos időben jelenjen meg.

Szénát lopott. Sánta László mipepécsi 316 sz. a. lakostól 5-6 métermázsa szénáját 1200 korona értékben ellopták. A csendőrök a tolvajt Diós Imre sárándi 303 sz. a. lakos személyében kinyomozták.

MA KOMLOSSY EMMA felléptével a Vigszinházban UJ MŰSOR

A Baross Szövetség november hónapja társas vacsoráját folyó hó 13-án, szombaton este 8 órai kezdettel a Haas és Petrakovics-féle vasuti vendéglőben tartja meg, melyre a választmány tisztelettel meghívja a szövetség összes t. tagjait és hozzátartozóikat.

Rendőri hírek. Elgázolás. Pillerer Aladár. 15 éves Ispóty-utcai lakos tegnap délelőtt a Royal-kávéház előtt a helyi vasut egyik gőzmozdonya elgázolta. A sérült fiút dr. Losonczy Almos első segélyben részesítette, mely után a mentők beszállították a kórházba. Lopás. Schwarz Jenő Vendég-utcai lakostól Herkó Albertné Csonka-utcai lakos több ruhaneműt és pénzt lopott. Letartóztatták, a pénzt megtalálták nála. A rendőrség megindította az eljárást a tolvaj szony ellen.

Művészet

Chopin-estély

Sajátságos természete van a zenének: olyan nyelven beszél, amely ugyan nem megtanulható, de lefordíthatatlan és pedig azért mert nem képes tárgyi, dologi képeket ábrázolni, annál utólrhetősebbül, természetesen, az érzelme hullámzásait. Nem is volna ebben semmi baj, ha nem kellene mégis megpróbálni lefordítani a zenét a megértés egyetemes nyelvén: a beszédre és pedig azért, mert a megértés igazi s azért egyetlen kifejezője a nyelv. Mit tehet itt a szó? Azt, hogy megvilágítja a lelkiállapotot, melyből a zenemű fakadt, a lelki elemeket, melyeket a zene a maga nyelvén fejez ki. Aki erre nem képes, a legnagyobb jót teszi azokkal, akik nem születtek kiváltságosnak a zene birodalmában, de lelkük jobbik felével vágnak oda.

Ezért vagyunk hálásak Fűredy F. Gusztávnak esztendő esti fejtegetéseire. Az előző, Schumann estén megelégedett a művész és alkotásai általános ismertetésével; most leszálott a Chopin művészek egyenkénti jellemzéseibe. Megvilágította genezisét minden bemutatott szerzeménynek beillesztette élete mozzanatai közé, megértette az indító okokat, melyből felsarjadtak, az élményt, melyet kifejeznek. Megvilágította éppen annak az egyéni és utánozhatatlan kifejezésnek lelki összetevőit, amelyen éppen a Chopin zenéje szól. Fejtegetései, melyeket a hódolat természetesen tett költői lendületűvé, sehol se mentek túl a határon, amely ilyen vállalkozást eredményessé tesz, se nem maradtak azon alul.

A hogyan mindazt az élményt kifejezte Chopin az ő páratlan zenéjével; ennek ábrázolásával Höchtl kisasszony tetőzte be az estélyt, s benne a Chopinnak hozott közös hódolatot. A multkor született Schumann-interpretátornak éreztük a kisasszonyt, olyan tökéletes volt, amit játszott, most született Chopin játékosnak, egészen bizonyos, hogy ugyanazt éreztük egy Bach vagy Dohnányi-estén. Igen Isten kegyelméből való zenészek éreztük, s mély örömeinkre szolgál, hogy kiváltságos művészetét nem fölfedezni, hanem hódolattal újból átélni, újból alkalmas adott Debrecen közönségének. Amit csak játszott s pedig rendkívül gazdag programot játszott végig, az impromptu izgatott és szeszélyes közvetlenségétől a B dur szonata mélységéig vagy a barcarola utólrhetően belsőségéig, a valcerok és mazurkák át-szelleműtségéig vagy az átizzó honszerelmi páthosszáig: mind olyan tökéletesen zengett, ahogy csak egy kiváltságos zenei intelligencia tudja életre kelteni az alkotó művész lelkét, s tullemt felfogása itt-ott megvillanó különöségei (pl. a gyászinduló triójának két első taktusában az accelerandó, ami minden bizonynyal a banálitás elkerülését célozhatta.) Az ismertett darabokat az éragadtatott közönség megismételtette, a végéig pedig ráadásra kért és kapott a bámulatosan fáradhatatlan művésznőtől, akitől egy tiszta művészi élményért érezt tiszta hálával bucsuzott — remélhetőleg, a közeli viszontlátásra. T. B.

Színház

A színházak és mozgósínházak közleményei.

Szombaton 13-án és vasárnap 14-én este bérletszünetben, hétfőn 15-én A), kedden 16-án B) bérletben a rendkívül nagy sikert aratott **Ezüst sirály** kerül színre a Csokonai színház-

Nyomatott a lapkiadó Magyar Nemzeti Könyv- és Lapkiadóvállalat nyomdájában Debrecen, Ferencz József-ut 59.

ban Bodánnal, Rác Adával, Szalmával és R. Nádossyval a főszerepekben.

Vasárnap 14-én d. u. 3 órákor mérsékelt helyárrakkal a Csokonai színházban a **Lillit** játsszák. A főszerepek Bodán, Szalma, Szigeti kezében vannak.

Aranyláz amerikai dráma 6 felvonásban, bemutatja az Uránia.

P. Mennichelli főszereplésével Ohnet regénye a Vasgyáros zsufolt házakat vonz az Apollóban.

A gyermeksziv Szécsi Ferke főszereplésével az Arany Bika moziban.

Ifjúsági oktató előadások az Apollóban ma szombaton 4 és 5-kor, holnap vasárnap 3 és 4-kor. Kétünő műsor, mérsékelt helyárrak.

Rose nyelviskola

Széchenyi-utca 42. sz.

Törvénykezés

§ A tetétleni direktorium. A proletárdiktatura alatt *Tetétlen* is megalakult a direktorium, amelynek tagjai Nagy Zsigmond, Szabó Sándor és Egry András voltak. Ma vonta felelősségre őket a törvényszék a proletárdiktatura alatt elkövetett cselekményeikért. A vádlottak padján ült még Szabó Gyula tetétleni főjegyző is, aki a vádirat szerint segédkezett a direktoriumnak. Elnök Nagy Kálmán volt, a vádat dr. Eöry Kálmán kir. ügyész képviselte. A vád az a vádlottak ellen, hogy 1919 márciusában és áprilisában a tetétleni Forray-féle uradalomban Berkovics Mihály intézőt arra kényszerítették, hogy egy budapesti cégnek márr eladott 100 métermázsza magi búkkönyt ne szállítsa el, hanem a direktorium utalványára a tetétleni és a kabai lakosságnak utalja ki; ugyancsak a Forray-féle uradalomban 278 marhát lefoglaltak, ötvenkettőt ebből a tetétleni gazdáknak adtak el, 15-öt pedig levágtattak közfogyasztásra; azonkívül 139 mázsa szenet utaltak ki a malmok részére ugyancsak az uradalomból, sertéseket vágattak le; az uradalom pénzét, 24 ezer koronát lefoglalták és letétbe helyezték. Szabó Gyula főjegyző az összeírásokban segédkezett nekik s ő hirdette ki a statáriumot isa népnek. Először a vádlottakat hallgatták ki; egyik sem érzi magát bűnösnek. Szabó Sándor és Egry András Nagy Zsigmondra hárítanak mindent, mert ők csak a tett elkövetése után április 7-én lettek a direktoriumok tagjai. 25 tanu van beidézve akiknek kihallgatására délelőtt tértek át. Első tanu Berkovics Mihály az uradalom intézője volt, aki összefüggő képet adta a direktoriumi cselekedeteinek. A többi tanu nagyjában egyezően adta elő az eseményeket.

Délután 2 órákor hirdette ki Nagy Kálmán elnök az ítéletet, mely szerint a törvényszék Nagy Zsigmondot 8 hónapi fegháza, Egry Andrást és Szabó Sándort 3 ezer korona pénzbüntetésre ítélte, míg Szabó Gyula főjegyzőt felmentette. Nagy büntetéséből 6 hónapot vett kiöltöttnek a bíróság.

SPORT

Kerületi tanácsülés. Szerdán este volt a kerület tanácsának rendkívüli ülése, amelyen résztvett Vargay Sándor M.Sz. vidéki bizottságának előadója is, aki a Kerület működésével igen megvolt elégedve. A kerület tanácsa elhatározta, hogy a körletparancsnoktól küldöttségben kéri annak a rendeletnek a megváltoztatását, amely a katonajátékosoknak megtiltja a nyilvános mérkőzéseken való részvételt. A küldöttség tagjai lesznek Totin Andor elnökléte alatt dr. Dávid Géza, Raduly Jenő, Zempléni Gusztáv, ezenkívül belevonják a küldöttségbe dr. Darkó Jenőt, a kerület elnökét és dr. Jóna Kálmánt, a kerület ügyészét.

DMTK - Szolnoki MTE. A Szolnoki MTE lesz a DMTK vasárnapi ellenfele. A mérkőzést nagy érdeklődés előzi meg, mert a szolnoki csapatot eddig még egy debreceni csapat sem győzte le; a DTE vereséggel az egyetemi csapat eldöntetlen eredménnyel volt kénytelen Szolnokról hazatérni. A mérkőzést Zempléni Gusztáv vezeti.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök Igazságban:
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.*

APRÓ HIRDETÉSEK.

Acs és kőműves munkát vállaló kisebb vállalkozót keresek. Gazdák Bankja.

Eladó egy nagy álló tűkör és egy plusz kocsi takaró Török Bálint utca 18.

Gyermektelen házaspárnál mint mindenes családtag azonnali alkalmazást talál házi leendő elvégzésében jártas középkorú nő. Menekültek előnyben részesülnek Honvéd-u. 14.

Debreceni Gardák Bankja Részvénytársaság, Kossuth-u. 17. Kölcsönöket folyósít házakra, földekre és értékpapírokra. Betéteket elfogad a betétek után kamatot ad. Értékpapírokat és idegen pénzeket vásárol és elad. Elfogad értékeket megörzés céljából és bérbe ad (sáfé deposit) pánclékeszeket. Takarékpénztár és bankügyletek minden ágazatával foglalkozik. Feleknek mindc pénzügyi műveletnél rendelkezésre áll.

Szöllő 973 négyeszőgöl jutányos áron eladó. Értekezhetni Hajdusámszonban Kossuth utca 922. szám.

Hangverseny cimbalom pedálos, kitűnő hangú, teljesen jókarban kottával együtt eladó. Eötvös-utca 114.

Találtatott a Komlósi-ut végén egy kőlyök fokszterier, mindkét füle barna, hátán fekete pont. Tulajdonosa átveheti Eötvös-u. 108

Kifutó fiu azonnal felvétetik Antalffy Könyvkereskedésébe Sz. Anna és Varga-u. sarok.

200 koronát kap, aki elvesztett fekete-fülű Floki nevű fokszterieremet haza hozza vagy nyomára vezet Komjátthy hadnagy Csapó-utca 26. szám.

Szöllőtelep 7 holdas az Apafájaerdő mellett részletekben is eladó Gerébly Deák Ferencz u. 13.

Egy juhászbunda eladó Széchenyi-utca 45. szám a. Értekezés d. e. 9-11 óg.

Rikancsok felvételnek fix fizetéssel és jutalékkal lapunk kiadóhivatalában

ERDŐT

keresek megvételleire vagy kitermelésre:

Ajánlatokat

Fakereskedő

jelégével e lap kiadóba kérek

Koros Sándor

Lérlt-szabó Cselelőben Piac-u. 60.
Saját készítésű elegáns férfi öltönyök kaphatók

Forgács István

műorás
Bádagos-u.

Hirdetését

d u. 2 óráig adja be a

Hajduföld

kiadóhivatalába

(Piac-u. 59.) ha azt akarja, hogy másnap

ezren és ezren : olvassák. :

Köváry és Aitmann

szűsők, piac 42. Pannonia éni let. Bármilyen szakmába vágó munkákat pontosan és jutányosan készítenek.

Bélyegzőgyár és vésőintézet

PAULÓ I.
Batthyányi-u. 22.
elefon: 1365.